

นอร์เวย์เป็นแผ่นดินที่มอบรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ และเป็นต้นกำเนิดแห่งรางวัลนี้ที่ทั่วโลกให้การยอมรับ ค่านิยมของชาวนอร์เวย์มีค่านิยมแห่งการเปิดกว้างต่อคนทุกชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์จนกระทั่งการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในนอร์เวย์จากฝีมือการกระทำของพลเมืองชาวนอร์เวย์เองในครั้งนี้ นำมาซึ่งประเด็นปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และแนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรม ในสังคมนอร์เวย์ ว่าแท้จริงสังคมนอร์เวย์ยังคงยึดมั่นในแนวคิดนี้ในแง่บวกหรือไม่

ABSTRACT

The changing Norway?

Pol Capt Tirass Trintecha

This article explores the recent tragedy in Norway during mid-2011 committed by a far right/ neo-nazi supporter. This massacre has deteriorated the reputation of Norway as the symbol of world peace and the safe haven for immigrants. The incident has also raised the crucial questions whether the Norwegian society has changed in the twenty-first Century. The study analyses the fundamental factors of discontents in the Norwegian society through the lens of multiculturalism approach, Islamophobia, the rise of neo-nazism, welfare state and European Neighbourhood Policy. Although Norway was regarded as an open society, multicultural policies has never been legalised. Immigration policy and the commitment to European neighbours were also not welcomed for Norwegian at the crises-stricken time. Coupled with Islamophobia trends in Europe, issues of immigrants escalated the division in the multicultural society. Through parliamentary democracy, right wing parties were increasing popular among Norwegian voters. Moreover, the economic policy of welfare state could not perform effectively during the austerity of the region's debt crises. Whether Norway could prolong her reputation of peace and a role model of advanced political and economic system in the future would be an interesting trend to be followed.

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

ร.ต.อ.ศิริส ตฤณเดชะ

1. นอร์เวย์ดินแดนแห่งสันติภาพของโลก

นอร์เวย์เป็นประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย (Scandinavia)¹ ซึ่งได้สมญานามว่าเป็นเมืองแห่งสันติภาพ (Peace) เนื่องด้วยเป็นแผ่นดินอันเป็นต้นกำเนิดและเป็นสถานที่มอบรางวัลโนเบล สาขาสันติภาพ² ในทุกปี สืบทอดยาวนานมาตั้งแต่ปี 1901 จนถึงปัจจุบัน³ ตัวชี้วัดที่แสดงถึงความเป็นดินแดนที่หอมอบอวลไปด้วยกลิ่นแห่งสันติภาพ ปรากฏจากการวัดระดับดัชนีประเทศสันติมากที่สุดในโลก โดยสถาบันเศรษฐศาสตร์และสันติภาพ (Institute for Economics and Peace) ได้จัดอันดับประเทศนอร์เวย์ ติดอันดับ 1 ใน 5 มาโดยตลอด⁴ อีกทั้งจากการวัดระดับมวลดัชนีความสุข Happy Planet Index (HPI)⁵ ของมูลนิธิเศรษฐศาสตร์ใหม่ (New Economics Foundation-NEF)⁶

¹ กลุ่มสแกนดิเนเวีย (Scandinavia) ในบทความนี้หมายถึง ประเทศเดนมาร์ก สวีเดน และนอร์เวย์

² รางวัลโนเบล ริเริ่มโดย อัลเฟรด โนเบล ชาวสวีเดน โดยมอบให้แก่ผู้สร้างประโยชน์ให้แก่มวลมนุษยชาติในสาขาต่างๆ ประกอบด้วย สาขาฟิสิกส์ สาขาเคมี สาขาสรีรวิทยาหรือการแพทย์ สาขาวรรณกรรม และสาขาสันติภาพ ซึ่งในสาขาสุดท้ายนี้จะถูกมอบที่ประเทศนอร์เวย์

³ Fact on The Nobel Peace Prize. www.nobelprize.org/nobel_prizes/peace/

⁴ Institute Economics and Peace.GPI Results Report, Sydney Australia

⁵ ดู สถิติ อาชวานันท์กุล.ดัชนีโลกมีความสุข (Happy Planet Index).มูลนิธิโลกสีเขียว สืบค้นจาก <http://www.greenworld.or.th/columnist/ecosaveworld/177>

⁶ New Economics Foundation (NEF) คือ องค์กรวิจัยเอกชนที่จัดอันดับวาทกรรมชุดดัชนีโลกแห่งความสุข

ก็อยู่ในอันดับต้นๆเรื่อยมาเช่นกันและทะยานสู่อันดับที่สามในปี ค.ศ.2011⁷ เมื่อเทียบกับกลุ่มประเทศในภูมิภาคยุโรปด้วยกัน อีกทั้งในบริบทของระบบเศรษฐกิจนอร์เวย์ใช้ระบบรัฐสวัสดิการที่ดูแลความเป็นอยู่ประชากรตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย⁸ ทำให้ประชาชนนอร์เวย์มีความเป็นอยู่ที่ดีจากความช่วยเหลือของรัฐ อีกทั้งสภาพบ้านเมืองอันเป็นระเบียบเรียบร้อย ถนนหนทางสะอาด สาธารณูปโภคมีคุณภาพ การดูแลความปลอดภัยแทบจะไม่ต้องเข้มงวดมาก เพราะถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่ปลอดภัยที่สุดในโลกเป็นอันดับที่สามจากสถาบันการเมืองและสันติภาพในความร่วมมือของนักการเมืองระดับโลก ซึ่งพิจารณาจากระดับอาชญากรรมที่ต่ำและการครอบครองอาวุธของคนในประเทศ และค่าใช้จ่ายของกองทัพ เป็นต้น อีกทั้งนอร์เวย์เป็นประเทศที่มีการคอร์รัปชันที่ต่ำ และให้ความใส่ใจต่อสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในประเทศ เป็นอย่างมาก ตัวชี้วัดต่างๆ ทั้งหลายเหล่านี้คงพอทำให้นอร์เวย์สมแล้วกับการที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองที่สงบสุขและน่าอยู่ที่สุดในโลก

แต่แล้วเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2011 ก็เกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญไปทั่วโลก จากการกระทำของบุคคลที่มีเชื้อชาติและสัญชาตินอร์เวย์เอง คือ นายอันเดอร์ส เบห์ริง เบรวิก (Anders Behring Breivik) ซึ่งได้วางระเบิดรถยนต์ถล่มอาคารศูนย์ราชการกลางกรุงออสโลและกราดยิงผู้คนในค่ายเยาวชนของพรรครัฐบาลบนเกาะอูเทอย่าในนอร์เวย์ จนเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตรวมอย่างน้อย 93 ศพ⁹ เหตุการณ์ดังกล่าวนำมาซึ่งการตั้งคำถามที่ว่า เหตุใดประเทศที่ได้ชื่อว่าเป็นดินแดนแห่งสันติภาพ จึงต้องประสบกับเหตุการณ์ความรุนแรงเช่นนี้ เพราะนับตั้งแต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ดินแดนนอร์เวย์ไม่เคยพบกับโศกนาฏกรรมที่มียอดผู้เสียชีวิตมากมายเพียงนี้ การันตีได้จากสถาบันการจัดอันดับในระดับโลกที่ยกย่องให้นอร์เวย์เป็นที่สุดแห่งเมืองที่มีสันติภาพและ

⁷ New Economics Foundation, Happy Planet Index (HPI) Report 2011

⁸ ปวย อึ้งภากรณ์. The Quality of Life of a South East Asian: A Chronicle of Hope from Womb to Tomb. Bangkok Post ฉบับวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2516

⁹ สำนักข่าว BBC ของประเทศอังกฤษ สืบค้นจาก <http://www.bbc.co.uk/news/>

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

ความน่าอยู่อาศัยในระดับสูงดังที่กล่าวมาข้างต้น อีกทั้งออสโลยังเป็นเมืองที่ใช้ในการมอบรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพ อีกด้วย การกระทำของนายอันเดอร์สจึงเหมือนเป็นการทำลายเกียรติภูมิของนอร์เวย์อย่างสิ้นเชิง แล้วจึงนำมาสู่ประเด็นคำถามต่อมาว่า สาเหตุที่แท้จริงของการเกิดความรุนแรงในครั้งนี้ อาจเชื่อมโยงถึงปัญหาในระดับโครงสร้างและเชิงนโยบายของนอร์เวย์เองที่มีผลผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ในครั้งนี้

บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นปัญหา และสาเหตุอันเป็นที่มาของเหตุการณ์ความรุนแรงดังกล่าว ให้เห็นถึงรากเหง้าของปัญหาในฐานระบบเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมของชาวนอร์เวย์ ผ่านกรณีศึกษาเหตุโศกนาฏกรรมในนอร์เวย์ เพื่อใช้ประเมินอนาคตต่อไปของนอร์เวย์ในการที่จะแก้ไขและป้องกันปัญหาที่ตัวโครงสร้างอย่างเป็นระบบต่อไป ผ่านกรอบแนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) ลัทธิความเกลียดกลัวต่อศาสนาอิสลาม (Islamophobia) ลัทธิขวาจัดและนาซีใหม่ (Right-Wing/Neo-Nazism) ในการอธิบายเหตุการณ์ อีกทั้งวิพากษ์โครงสร้างเชิงนโยบายของรัฐบาลนอร์เวย์ในบริบทของนโยบายรัฐสวัสดิการ (Welfare state) และนโยบายเพื่อนบ้านยุโรป (European Neighbourhood Policy-ENP) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงของปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มประเทศสหภาพยุโรปที่ส่งผลกระทบมาถึงประเทศซึ่งอยู่ในภูมิภาคยุโรปแต่ไม่ได้เป็นสมาชิกของสหภาพยุโรป และมีได้ใช้เงินตราในระบบยูโรโซน โดยเฉพาะในบริบทของวิกฤติหนี้ในสหภาพยุโรป ซึ่งส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของประเทศในภูมิภาคยุโรปที่มีระบบเศรษฐกิจสังคมแบบรัฐสวัสดิการ เพื่อประเมินสาเหตุที่แท้จริงทั้งหมดของเหตุการณ์สังหารหมู่และการก่อวินาศกรรมในนอร์เวย์ในครั้งนี้

2. การยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (Pluralism) และท่าทีของรัฐบาลนอร์เวย์ต่อประเด็นทางด้านพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism)

ทศวรรษที่ 1980-1990 การพิจารณาสังคมของผู้ย้ายถิ่นหรือการยอมรับในเรื่องพหุวัฒนธรรมของประเทศต่างๆทั่วโลก แบ่งออกได้เป็น 3 ตัวแบบ คือ

หนึ่ง ตัวแบบการปิดประตูไม่ยอมรับในเรื่องพหุวัฒนธรรม ไม่ต้อนรับคนย้ายถิ่นเข้าประเทศ ในส่วนที่ย้ายเข้ามาแล้วถือว่าเป็นพลเมืองชั้นสอง มีสภาพเป็นชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อย เช่นในเยอรมนีและญี่ปุ่น สอง ตัวแบบผสมกลมกลืน คือ การผ่อนปรน ยอมให้มีการย้ายถิ่นเข้าประเทศได้ แต่ต้องยอมที่จะปรับตัวเข้ากับพลเมืองใหญ่ของประเทศ โดยใช้ภาษาและวัฒนธรรมเป็นตัวกลืน และรัฐจะผ่อนปรนนโยบายด้านต่างๆ ที่เอื้อต่อการคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมเดิมไว้ในเวลาต่อมา เช่นในอังกฤษและฝรั่งเศส ในส่วนของตัวแบบที่สาม คือ ตัวแบบที่ยอมรับพหุวัฒนธรรม ซึ่งมีลักษณะให้ผู้ย้ายถิ่นมีสิทธิเสรีภาพเท่าพลเมืองส่วนใหญ่ของประเทศ ผู้ย้ายถิ่นฐานไม่จำเป็นต้องสละอัตลักษณ์ (Identity) ของตนเอง ผู้ย้ายถิ่นฐานมีสิทธิทางการเมืองอย่างเต็มที่ ตัวแบบนี้ใช้ในสหรัฐอเมริกาและแคนาดา¹⁰ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากตัวแบบทั้งสาม สามารถนำมาประเมินรูปแบบแนวคิดของนอร์เวย์ในประเด็นพหุวัฒนธรรมได้ดังนี้

รูปแบบสังคมนอร์เวย์ มีลักษณะทางสังคมที่ประกอบด้วยกลุ่มคนและวัฒนธรรมกลุ่มย่อยหลากหลาย¹¹ มีการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม (Pluralism) มากกว่าบริเวณอื่นในกลุ่มสแกนดิเนเวียด้วยกัน¹² กล่าวคือ ในบริบทกลุ่มสแกนดิเนเวียทั่วไป ภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศเหล่านี้ได้นำเอาระบบรัฐสวัสดิการมาใช้ ทำให้ความรู้สึกรักของพลเมืองต่อรัฐมีความแน่นแฟ้น มองรัฐในแง่ของการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัวหรือทางการเมือง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ฝังรากลึกของพลเมืองในกลุ่มสแกนดิเนเวีย¹³ จนเรียกได้ว่าความรู้สึกนี้คืออัตลักษณ์ของพลเมือง

¹⁰ สุภางค์ จันทวานิช. พหุวัฒนธรรมความเป็นไปได้ในสังคมไทย. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

¹¹ David Levinson and Melvin Ember ed. Encyclopedia of Cultural Anthropology. (New York: Henry Holt and Company, 1996). Pp.940-943.

¹² Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional. 2009

¹³ Eriksen, Thomas Hylland (1999) Fleretniske paradokser. En kritisk analyse af multikulturalismen

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

สแกนดิเนเวียเลยก็ว่าได้ แต่ด้วยนโยบายรัฐสวัสดิการคือการดูแลพลเมืองเป็นอย่างดี พิชัยสงครามจึงนำมาซึ่งการอพยพของชาวต่างชาติในแง่ของการค้าแรงงาน เพื่อฟื้นฟูประเทศจากภัยสงครามและเพื่อเข้ามาพึ่งพาสวัสดิการที่รัฐนั้นๆ มอบให้สังคมพหุวัฒนธรรมในช่วงแรกที่มีลักษณะเช่นนี้ จึงนำมาซึ่งความเกลียดชังของพลเมืองที่เป็นชนท้องถิ่นของรัฐนั้นๆ ที่ถูกแย่งงานจากค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่า กระแสการต่อต้านสังคมแบบพหุวัฒนธรรมและการยอมรับในความหลากหลายทางวัฒนธรรมจึงเริ่มก่อตัวขึ้นและเข้มแข็งในกรณีของประเทศในกลุ่มสแกนดิเนเวีย อย่างเดนมาร์กและสวีเดน ซึ่งมองเห็นถึงภัยร้ายของสังคมแบบพหุวัฒนธรรมมากกว่าจะเป็นข้อดี¹⁴

แต่ในทางตรงกันข้ามประเทศอย่างนอร์เวย์ก็แสดงออกต่อเรื่องสังคมพหุวัฒนธรรมแตกต่างออกไป กล่าวคือ ประการแรก สังคมนอร์เวย์เป็นสังคมที่ต้องการรักษาความเป็นเมืองแห่งสันติภาพเอาไว้ ความเป็นสัญลักษณ์แห่งสันติภาพในประเด็นของการที่นอร์เวย์เป็นแผ่นดินที่มอบรางวัลโนเบลสาขาสันติภาพและเป็นต้นกำเนิดแห่งรางวัลนี้ที่ทั่วโลกให้การยอมรับ ประการที่สอง ค่านิยมของชาวนอร์เวย์ มีค่านิยมแห่งการเปิดกว้างต่อคนทุกชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ ยกตัวอย่างในงานวันรัฐธรรมนูญของนอร์เวย์ (Norwegian Constitution Day) ซึ่งตรงกับวันที่ 17 พฤษภาคม ของทุกปีซึ่งในขบวนพาเหรดที่เฉลิมฉลองที่โดยปกติจะมีแต่ธงชาตินอร์เวย์เท่านั้น แต่นับตั้งแต่ปี ค.ศ.2008 รัฐบาลอนุญาตให้ธงชาติของชาติอื่นๆ ที่อาศัยอยู่ในนอร์เวย์เดินพาเหรดพร้อมถึงธงชาติของตนได้¹⁵ ประการที่สาม ค่านิยมถึงการมีเสรีภาพในการแสดงออก เพราะนอร์เวย์เป็นประเทศกลุ่มแรกของโลกที่มีกฎหมายให้กลุ่มรักร่วมเพศสามารถแปลงเพศได้และแสดงออกได้อย่างเสรี และเป็นประเทศที่รณรงค์ให้เคารพใน

¹⁴ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009

¹⁵ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009

สิทธิของคนพิการมาเป็นระยะเวลายาวนานกว่า 20 ปี¹⁶ ประการสุดท้าย ค่านิยมความรู้สึกเชื่อมั่นในความปลอดภัย ดังจะยกตัวอย่างในกรณีที่พักการเมือง หรือผู้บริหารระดับสูงของนอร์เวย์สามารถเดินเล่นบนท้องถนนได้โดยปราศจากเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย¹⁷ ซึ่งแตกต่างจากประเทศอื่นในโลกนี้อย่างมากมาย ดังนั้นตัวชี้วัดในการจัดอันดับต่างๆ ในบริบทค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้ นอร์เวย์จึงอยู่ในลำดับต้นๆ ของโลกมาโดยตลอด

ซึ่งภาพและค่านิยมเหล่านี้ทำให้พลเมืองชาวนอร์เวย์เองและท่าทีของรัฐบาลที่มีต่อชาวต่างชาติและการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม การยอมรับในแนวคิดเรื่องสังคมพหุวัฒนธรรม แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในกลุ่มสแกนดิเนเวียอย่างชัดเจน และเมื่อพิจารณาจากตัวแบบที่กล่าวมาแล้วข้างต้น นอร์เวย์จึงมีลักษณะเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เฉกเช่น สหรัฐอเมริกาและแคนาดา กล่าวคือ นโยบายของรัฐบาลนอร์เวย์ให้เสรีภาพต่อผู้ที่อพยพย้ายเข้าประเทศที่จะมีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองนอร์เวย์ส่วนใหญ่ ผู้ย้ายถิ่นฐานไม่จำเป็นต้องสละอัตลักษณ์ของตนเมื่อเข้ามาอาศัยในประเทศ ซึ่งในประเด็นที่กล่าวมานี้ถือได้ว่า สภาพความเป็นตัวแบบพหุวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับสหรัฐอเมริกาและแคนาดา แต่นอร์เวย์ก็ยังมีรูปแบบที่แตกต่างออกไป กล่าวคือนอร์เวย์มิได้มีการตรากฎหมายหรือออกกฎระเบียบใดเกี่ยวกับการยอมรับพหุวัฒนธรรมแต่อย่างใด¹⁸ เช่น กฎหมายว่าด้วยการถือสองสัญชาติ เป็นต้น¹⁹ ซึ่งการยอมรับในเรื่องพหุวัฒนธรรมในนอร์เวย์ของรัฐบาลจะเป็นกรณีๆ ไป ยังไม่มีสภาพเป็นการออกนโยบาย การตรากฎหมายที่มีผลใช้บังคับ แต่กระนั้นเหตุผลเหล่านี้ก็เพียงพอแล้วต่อการตัดสินใจของผู้อพยพหรือผู้ย้ายถิ่นฐาน ในการที่จะเลือกดินแดนนอร์เวย์เป็นที่มั่นสุดท้ายของชีวิตภายหลังจาก

¹⁶ Ibid.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Multiculturalism Policies in Contemporary Democracies – Norway. Queen's University. 2011

¹⁹ Norwegian Directorate of Immigration 2010

การก้าวเดินจากแผ่นดินแม่มา ต่อประเด็นนี้มีข้อเท็จจริงที่ให้การสนับสนุน โดยจากสถิติของผู้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในนอร์เวย์ในช่วงทศวรรษที่ 1970 มีจำนวน 60,000 คน คิดเป็นร้อยละ 1.5 ของจำนวนประชากรทั้งหมด แต่ภายหลังการสำรวจในปี ค.ศ 2006 มีจำนวนถึง 400,000 คนคิดเป็นร้อยละ 8 ของจำนวนประชากรทั้งหมด และในปัจจุบันสถิตินี้ก็เพิ่มสูงขึ้นจากเดิมและมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในอนาคต²⁰ ซึ่งก็เป็นผลมาจากความเป็นดินแดนแห่งสันติภาพและสภาพสังคมที่ยอมรับพหุวัฒนธรรมของนอร์เวย์นั่นเอง

จนกระทั่งการเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในนอร์เวย์จากฝีมือการกระทำของพลเมืองชาวนอร์เวย์เองในครั้งนี้ นำมาซึ่งประเด็นปัญหาที่น่าสนใจเกี่ยวกับการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม และแนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรม ในสังคมนอร์เวย์ ว่าแท้จริงสังคมนอร์เวย์ยังคงยึดมั่นในแนวคิดนี้ในแง่บวกหรือไม่ หรือในความเป็นจริงเหตุการณ์นี้ทำให้เห็นข้อเท็จจริงบางอย่างที่รัฐบาลนอร์เวย์ควรหันกลับมามองให้ลึกซึ้งกว่าเดิม เพราะภายหลังจากการจับกุม นายเบรวิก ผู้ต้องหาในคดีก่อวินาศกรรมและสังหารหมู่ในนอร์เวย์ครั้งนี้ ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ตรวจพบบันทึกออนไลน์ของเบรวิก ซึ่งเนื้อหาในบันทึกบ่งชี้ถึงตัวตนความเป็นคนคลั่งในศาสนาคริสต์และมีแนวคิดแบบอนุรักษนิยมสุดโต่งของเขา²¹ ซึ่งบันทึกออนไลน์ของเบรวิก มีประเด็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งในบริบทแห่งการยอมรับในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ในสังคมพหุวัฒนธรรมของนอร์เวย์ เพราะเบรวิกมีการบรรยายถึงสาเหตุที่กระทำการในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากความจงเกลียดจงชังที่ตนมีต่อศาสนาอิสลามและลัทธิมาร์กซิสต์ และหมายความรวมถึงชาวต่างชาติที่เข้ามาอาศัยอยู่ในนอร์เวย์โดยเฉพาะกลุ่มประเทศที่ไม่มีใช้ประเทศทางด้านตะวันตก (Non-West Nation)²² อีกทั้งในบริบท

²⁰ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009

²¹ สำนักข่าว CNN สืบค้นจาก www.cnn.com/

²² สำนักข่าว BBC ของประเทศอังกฤษ สืบค้นจาก <http://www.bbc.co.uk/news/>

ของการวิพากษ์วิจารณ์แนวคิดเรื่องพหุวัฒนธรรมในนอร์เวย์ก็เปิดกว้างมากในกรณีของสังคมออนไลน์ ซึ่งในเว็บไซต์อย่าง www.document.no ก็จะมีกลุ่มชาวนอร์เวย์ที่เป็นขวาจัด (Right-Wings) ออกมาแสดงความคิดเห็นทั้งแนวเหยียดผิว แนวขวาสุดโต่งต่างๆ ตลอดจนการต่อต้านมุสลิม และเว็บไซต์นี้เองด้วยที่เบรวิกได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเช่นกัน²³

การกระทำของเบรวิกจึงเหมือนการกระทำในเชิงสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง ในฐานะที่ตนเป็นพลเมืองนอร์เวย์ ที่ต้องการต่อต้านสังคมแบบพหุวัฒนธรรม การโจมตีค่ายเยาวชนของพรรคแรงงานที่เกาะอุเทอย่า ซึ่งเป็นค่ายเยาวชนที่พรรคแรงงานของนอร์เวย์ ใช้เป็นที่ทำกิจกรรมร่วมกับเยาวชนโดยนำสมาชิกพรรคปัจจุบันและผู้นำในอดีตของพรรคมาพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนทัศนคติ เล่นกีฬา กับเยาวชนนอร์เวย์ จนทำให้เกาะอุเทอย่า ได้ชื่อว่าเป็นเกาะสวรรค์ของคนหนุ่มสาวของนอร์เวย์²⁴ ซึ่งบทบาทของพรรคแรงงานในฐานะของพรรครัฐบาลของนอร์เวย์นี้เองที่มีส่วนผลักดันการเปิดสังคมนอร์เวย์ให้กลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมมากขึ้น²⁵ การโจมตีค่ายเยาวชนในครั้งนี้ของนายเบรวิกที่จึงเป็นการกระทำที่ตอบสนองต่อเจตนาที่ชัดเจนดังของเขาที่เขียนในบันทึกออนไลน์ในบริบทของความเกรงกลัวต่อภัยร้ายของสังคมพหุวัฒนธรรม ความเกลียดชังต่อชาวมุสลิม และลัทธิมาร์กซิสต์เพื่อหมายถึงพรรครัฐบาลหรือพรรคแรงงานนั่นเอง การโจมตีค่ายเยาวชนที่พรรครัฐบาลให้การสนับสนุน จึงถือเป็นความจงใจให้เหตุการณ์กระทบต่อแนวทางบทบาทของพรรคแรงงานในอนาคต และเป็นการกระทำเชิงสัญลักษณ์สื่อถึงพรรคการเมืองอื่นๆ ในการวางนโยบายพรรคของตนเกี่ยวกับประเด็นพหุวัฒนธรรมต่อไปอีกด้วย

²³ ข้อมูลจาก www.document.no

²⁴ Sylvia Poggioli. Immigration, Integration Draw Attention In Norway. 2011

²⁵ Multiculturalism Policies in Contemporary Democracies – Norway. Queen's University. 2011

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

3. ความเกรงกลัวที่กลายเป็นความเกลียดชัง แนวคิดเรื่องความเกลียดกลัวต่อศาสนาอิสลาม (Islamophobia) การดำรงอยู่ของลัทธิขวาจัด (Right Wings) ลัทธินีโอนาซี (Neo-Nazism) และความท้าทายต่อประเด็นความขัดแย้งในสังคมพหุวัฒนธรรม

แม้ว่าทฤษฎีว่าด้วยความเกลียดกลัวต่อศาสนาอิสลาม (Islamophobia) จะมีมาเป็นระยะเวลายาวนาน แต่ก็มาโด่งดังสูงสุดภายหลังจากเหตุการณ์การก่อการร้ายในวันที่ 11 กันยายน 2001 หรือเหตุการณ์ 9/11 เนื่องด้วยผู้ต้องสงสัยที่มีส่วนร่วมกับการกระทำความผิดในเหตุการณ์ครั้งนี้ ล้วนเป็นชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินของยุโรปจากการอพยพย้ายถิ่นเข้ามาโดยทั้งสิ้น²⁶ โดยในสังคมประเทศยุโรปใดที่ยอมรับหรือใช้แนวคิดแบบผสมกลมกลืนเรื่องพหุวัฒนธรรม ก็จะเอื้อให้ชาวมุสลิมอพยพเหล่านี้ ไม่จำเป็นต้องสละอัตลักษณ์ของตน และสะดวกในการใช้ช่องโอกาสนี้ในการช่องสุ่ม ปลุกฝังค่านิยมแนวคิด เตรียมการ จนกระทั่งเกิดการก่อการร้ายในครั้งนี้ ว่าทฤษฎีนี้จึงเป็นกระแสที่แพร่หลายอย่างรวดเร็วในยุโรป เห็นได้จากการที่พรรคการเมืองฝ่ายขวาในหลายๆ ประเทศของยุโรปที่ต้องการสร้างความเป็นอัตลักษณ์ของยุโรปที่มีแต่ชาติพันธุ์ที่ผิวขาว นับถือศาสนาคริสต์เท่านั้น ได้รับคะแนนนิยมสูงขึ้นเรื่อยๆ หรือจากกรณีทำหิของสหภาพยุโรปในบริบทของการพิจารณาสมัครก็เข้ามาเป็นรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรป กระแส Islamophobia ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลสำคัญในการตัดสินใจของสหภาพยุโรป²⁷

เมื่อหันกลับมามองกระแส Islamophobia ในนอร์เวย์นั้น ท่าทีของรัฐบาลนอร์เวย์กลับไม่ได้เป็นไปแนวทางเดียวกับกลุ่มประเทศอื่นในภูมิภาคยุโรป นับหนึ่งนอร์เวย์มิใช่สมาชิกของสหภาพยุโรป จึงไม่ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นการพิจารณาสมัครก็เข้าสหภาพยุโรป และจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ก็ไม่เชื่อมโยงว่า

²⁶ ข้อมูลจาก www.islamophobia-watch.com

²⁷ Multiculturalism Policies in Contemporary Democracies – Norway. Queen's University.2011

กระบวนการก่อการร้ายในสหรัฐอเมริกาในปี ค.ศ.2001 มาดริด ค.ศ.2004 และลอนดอน ค.ศ.2005 เกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมที่อพยพมาอาศัยในนอร์เวย์ รัฐบาลนอร์เวย์จึงยังมีที่ทาสันนิษฐานสังคมพหุวัฒนธรรมต่อไปเพื่อดำรงไว้ซึ่ง ความเป็นดินแดนแห่งสันติภาพ แต่ในทางตรงกันข้ามกระแส Islamophobia นี้ กลับตื่นตัวเป็นอย่างมากในหมู่ของพลเมืองชาวนอร์เวย์เอง และเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ อย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนนับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด ตัวชีวิตเดียวกัน กับประเทศในภูมิภาคยุโรปอื่น ดังเช่นกรณีที่เกิดผลกระทบเลือกตั้งในระยะหลัง ของนอร์เวย์พบว่า พรรคโปรเกรส (Progress Party : FRP) ซึ่งเป็นพรรคการเมือง แนวขวาสุดโต่งของนอร์เวย์ได้รับความนิยมมากขึ้นตามลำดับนับตั้งแต่การ เลือกตั้งใน ปีค.ศ.2001 เป็นต้นมา โดยในการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อ ค.ศ.2009 พรรคโปรเกรสได้รับเลือกตั้งเป็นจำนวน 41 ที่นั่งจากสมาชิกสภาทั้งหมด 169 ที่นั่งซึ่งเพิ่มมากขึ้นถึงเกือบร้อยละ 30 จากผลการเลือกตั้งครั้งก่อน²⁸ ซึ่งแสดงว่ามีประชากรถึงกว่า 6 แสนคนที่เลือกพรรคโปรเกรส จากประชากร ทั้งหมด 4 ล้านคนของนอร์เวย์ นัยยะนี้แสดงให้เห็นถึงกระแสการต่อต้านชาว ต่างชาติในนอร์เวย์ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน เพราะพรรคโปรเกรสคือพรรค ที่มีนโยบายต่อต้านและควบคุมระบบสวัสดิการของชาวต่างชาติในนอร์เวย์ อย่างชัดเจน²⁹

ในเรื่องความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในนอร์เวย์ ในอดีตพลเมือง และรัฐบาลนอร์เวย์ให้การยอมรับในความแตกต่างทางชาติพันธุ์และเปิดใจยอมรับ ในสังคมพหุวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ชาวมุสลิมไม่จำเป็นต้องสละอัตลักษณ์ของ ตนเองมีสิทธิที่จะพูดภาษาของตนเอง เด็กที่เกิดใหม่หรือเข้าทำการศึกษา มีสิทธิ เรียนภาษาของตนเอง เช่น ในกรณีของผู้ย้ายถิ่นฐานจาก ปากีสถาน และอิรัก

²⁸ ข้อมูลจาก <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/no.html>

²⁹ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

ซึ่งมีปริมาณมากในปัจจุบัน ก็มีสิทธิที่จะเรียนภาษาอารบิก³⁰ และรัฐบาลนอร์เวย์ไม่ได้บังคับให้ต้องเรียนภาษานอร์เวย์แต่อย่างใด ชาวมุสลิมยังมีสิทธิในการรวมกลุ่มตั้งถิ่นฐาน หรือตั้งโรงเรียนสอนศาสนา และประกอบพิธีกรรมของตนได้อย่างเสรี³¹ อีกทั้งยังให้จัดตั้งเป็นองค์กรที่สนับสนุนชาติพันธุ์ของตนเองได้บนแผ่นดินนอร์เวย์³² หรือกระทั่งการยอมรับในขนบธรรมเนียมประเพณีทางศาสนา อันจะเห็นได้จาก การคลุมผ้าฮิยาป์ของสตรีชาวมุสลิม³³ เป็นสิ่งที่รัฐบาลนอร์เวย์หรือพลเมืองชาวนอร์เวย์ไม่ได้ออกมาคัดค้านต่อต้านวัฒนธรรมดังกล่าวของชาวมุสลิมในสังคมนอร์เวย์แต่อย่างใด สิ่งเหล่านี้สะท้อนได้ว่าในสังคมนอร์เวย์ชาวมุสลิมมีสิทธิเสรีภาพที่จะกระทำการใดๆ ได้อย่างเสรี ครอบคลุมเกือบทุกบริบทของการดำเนินชีวิต

แต่จากเหตุการณ์ความรุนแรงในเหตุการณ์ 9/11 ความเป็นอยู่ของชาวมุสลิมก็เปลี่ยนไป แม้ท่าทีของรัฐบาลนอร์เวย์จะยังคงไม่ได้สอดคล้องต่อกระแส Islamophobia แต่พลเมืองชาวนอร์เวย์กลับมีท่าทีในการแสดงออกที่มากขึ้นถึงความไม่พอใจและจงเกลียดจงชังชาวมุสลิม การเหยียดสีผิวและชาติพันธุ์เพิ่มมากขึ้นในสังคมนอร์เวย์ รวมถึงการเพิ่มขึ้นและดำรงอยู่ของลัทธิขวาจัด (Right Wings) และลัทธินีโอนาซี (Neo-Nazism) ในนอร์เวย์ ดังจะเห็นได้ว่า แม้ในนอร์เวย์เองจะไม่ปรากฏหลักฐานของการรวมกลุ่มและมีอยู่ของสมาชิกพรรคนาซีหรือกลุ่มขวาจัดที่ชัดเจน แต่ในกรณีของนายเบรวิค ผู้ต้องหาคดีก่อวินาศกรรมและสังหารหมู่ในนอร์เวย์นี้ ได้แสดงให้เห็นว่า การรวมกลุ่มของสมาชิกพรรคนาซีในประเทศกลุ่มนอร์ดิก หาได้อยู่ในนอร์เวย์แต่หากใช้พื้นที่ของสวีเดนในการรวมกลุ่มในเวปไซต์ Swedish neo-Nazi Internet forum ซึ่งนายเบรวิคเป็นสมาชิก

³⁰ Ibid.

³¹ Sylvia Poggioli. Immigration, Integration Draw Attention In Norway. 2011

³² Multiculturalism Policies in Contemporary Democracies – Norway. Queen's University. 2011

³³ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional. 2009

อยู่มีนามแฝงว่า Nordisk ซึ่งเว็บไซต์นี้มีจำนวนสมาชิกถึงกว่า 20,000 คน จากการก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ.2007 แม้เนื้อหาในเว็บไซต์จะว่าด้วยการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรื่องราวเกี่ยวกับการเมือง ผ่านการวิพากษ์วิจารณ์บทเพลง แต่ก็จะพบเห็นการพูดคุยในเชิงการเหยียดสีผิวและเชื้อชาติอย่างโจ่งแจ้งอยู่เป็นประจำ³⁴ ในบริบทของสื่อมวลชนภายในประเทศกลุ่มนอร์ดิก ภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 ก็ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์ในประเด็นชาวมุสลิมกับการก่อการร้ายมากขึ้น มีการเขียนภาพการ์ตูนล้อเลียน ศาสดามุฮัมมัดลงในหนังสือพิมพ์ของเดนมาร์กและนอร์เวย์ จนเกิดการประท้วงจากชาวมุสลิมจนโด่งดังทั่วโลก³⁵ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นความแปลกแยกที่เกิดขึ้นในสังคมนอร์เวย์ แม้ประเด็นเหล่านี้จะพบเจอได้อย่างไม่ยากในบริเวณอื่นของภูมิภาคยุโรป แต่การดำรงอยู่ของแนวคิดเช่นนี้ในกลุ่มประเทศที่ได้ชื่อว่าสงบสุขที่สุดจึงเป็นสิ่งที่น่าจับตามอง และก่อให้เกิดกระแสความสนใจยิ่งขึ้นภายหลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมา

สภาพสังคมนอร์เวย์ที่เปลี่ยนไปภายหลังจากเหตุการณ์ 9/11 ทำให้ชาวมุสลิมที่เคยเปิดเผยตัวตนในสาธารณะได้อย่างชัดเจนก็กลับกลายเป็นต้องปิดบังตัวเองจากสังคมและเพื่อนร่วมงานมากขึ้น จากการสัมภาษณ์แรงงานตุนีเซียในนอร์เวย์ พบว่า เขามีความละอายและเกรงกลัวเวลาที่เพื่อนร่วมงานชาวนอร์วีเจียนหรือชาวผิวขาวผิงตะวันตกถามเขาว่ามาจากประเทศไหนหรือนับถือศาสนาอะไร เพราะกลัวว่าจะได้รับการรังเกียจหรือกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมงาน เขายินดีที่จะเปิดเผยข้อมูลเชื้อชาติและศาสนาของเขาแก่เพื่อนร่วมงานที่สนิทจริงๆ เท่านั้น และเลือกที่จะเข้าไปบอกกล่าวความจริงเกี่ยวกับเรื่องเชื้อชาติของเขา ในตอนเวลาพักเบรกจากการทำงาน และเลือกที่จะแอบบอกในสถานที่อย่างเช่น ห้องน้ำ เป็นต้น แต่ก็ซึ่งเป็นเรื่องขบขันสำหรับเขาที่เกิดขึ้นในชีวิตการเป็นผู้พหุ แต่ก็มิใช่มุสลิมอีกไม่น้อยที่ใช้ห้องน้ำเป็นสถานที่ร้องไห้ระบายความอัดอั้นจากการถูกกลั่นแกล้ง การถูกเหยียดหยามและการแสดงออกถึงความ

³⁴The Swedish Wire. Norway suspect member of Nazi web group.2011

³⁵สำนักข่าวชาวมุสลิมในไทย สืบค้นจากเว็บไซต์ www.thaimuslim.com 2011

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

‘ไม่เป็นมิตรจากเพื่อนร่วมงานที่มีตาสีฟ้า ผมสีทอง’³⁶ และภายหลังจากเหตุการณ์สังหารหมู่ในนอร์เวย์ กระแสแนวความคิดแบบชาตินิยม อุนรัักษนิยม ยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้นในหมู่ของชาวนอร์เวย์

ถึงแม้ความเสียหายที่เกิดขึ้นจะเกิดจากการกระทำของพลเมืองชาวนอร์เวย์เอง แต่ก็ยังเป็นเหมือนสัญลักษณ์อย่างหนึ่ง ส่งผ่านถึงรัฐบาลนอร์เวย์ ถึงความไม่พอใจที่กำลังก่อตัวอยู่ในสังคมนอร์เวย์ เพียงแต่นายเบรวิกเลือกที่ใช้ความรุนแรงกระทำต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นความเลวร้ายเกินไปให้อภัย และสมควรแล้วแก่การที่ถูกประณามจากพลเมืองนอร์เวย์และประชาคมโลก ซึ่งรัฐบาลนอร์เวย์ต้องประทะประทั้งระหว่างกระแส Islamophobia ที่มีอยู่จริง และความไม่พอใจที่คุกรุ่นอยู่ในความรู้สึกของพลเมืองนอร์เวย์เองต่อชาวมุสลิมในประเทศ อีกทั้งรัฐบาลนอร์เวย์จำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีกับชาวมุสลิมในประเทศและสายตาของชาวมุสลิมทั่วโลกเอาไว้ เพราะจากเหตุการณ์วินาศกรรมก็ทำให้ชาวมุสลิมเสียชีวิต 2 รายคือบาโน ราซิด วัย 18 ปี และ อิสมาอิล ฮาจิ อาเหม็ด วัย 19 ปี ซึ่งอพยพมาจากอิรัก³⁷ จึงทำให้เราเห็นบทบาทของนายกรัฐมนตรีนอร์เวย์ นายเจนส์ สโตลเตนเบิร์ก ในการกล่าวสุนทรพจน์แสดงความเสียใจต่อชาวมุสลิมและปฏิเสธความเกี่ยวข้องของเหตุการณ์ในบริบทที่พาดพิงกับชาวมุสลิม และในการนี้นายสโตลเตนเบิร์กยังได้เข้าไปอาศัยในพิธีศพของชาวมุสลิมทั้งสอง³⁸ ทั้งนี้เพื่อลดกระแสความตึงเครียดที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งจากฝั่งพลเมืองชาวนอร์เวย์เองและชาวมุสลิมภายในประเทศ และเป็นการดับไฟกระแส Islamophobia ที่กำลังเจริญเติบโตในหมู่พลเมืองชาวนอร์เวย์

อีกกระแสแนวคิดอื่นที่ดำรงอยู่ในสังคมนอร์เวย์ก็คือ ลัทธิขวาจัด (Right Wings) และลัทธินีโอนาซี (Neo-Nazism) ซึ่งหมายถึงพวกอุนรัักษนิยมคลั่งชาติที่แสดงออกถึงการเป็นปฏิปักษ์ต่อชาวมุสลิมหรือชาติพันธุ์อื่นๆที่แตกต่างไปจาก

³⁶ Sylvia Poggioli. Immigration, Integration Draw Attention In Norway.2011

³⁷ สำนักข่าวชาวมุสลิมในไทย สืบค้นจากเว็บไซต์ www.thaimuslim.com 2011

³⁸ Irene Bloemraad. The Debate Over Multiculturalism: Philosophy, Politics, and Policy. University of California, Berkeley.2011

ชาติพันธุ์ของตน อัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลเหล่านี้คือเป็นกลุ่มที่ต้องการฟื้นฟูลัทธินาซี เชิดชูคนผิวขาวต่อต้านกลุ่มคนต่างเชื้อชาติ ต่างสีผิว ต่างศาสนา ชอบไ้ทรงผมทรงสกินเฮด และมักจะออกตระเวนกลั่นแกล้งชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวหรือพักอาศัยภายในประเทศของตน สังคมนอร์เวย์อาจจะมีกลุ่มคนเหล่านี้ไม่มากนัก แต่ก็มีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเห็นได้ชัดจากกรณีของเบรวิก ผู้ต้องหาคดีสังหารหมู่ในนอร์เวย์ ซึ่งอาจจะไม่ได้มีรูปลักษณะภายนอกที่เด่นชัดในการบ่งชี้ว่าเขาคือผู้ก่อวินาศกรรมในลัทธิชาตินิยมและลัทธินีโอนาซี แต่จากเอกสาร “2083 : คำประกาศอิสรภาพของยุโรป (2083 : A European Declaration of Independence) ที่เขียนขึ้นโดยนายเบรวิก เนื้อหาจะสามารถยืนยันแนวคิดที่ชาตินิยมและคลั่งชาติได้เป็นอย่างดี หรือการเป็นสมาชิกของเว็บไซต์นีโอนาซีและการกระทำของเขาที่เกิดขึ้นก็พอจะอนุมานได้ว่าเขาคือกลุ่มที่ลุ่มหลงในลัทธินีโอนาซี สิ่งเหล่านี้คือตัวชี้วัดที่ชัดเจนถึงการดำรงอยู่ของแนวคิดที่นาซีฟรังกลั้วเหล่านี้ในสังคมพหุวัฒนธรรมของนอร์เวย์

ดังนั้นภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมแบบนอร์เวย์จึงนำมาซึ่งความท้าทายต่างๆ ทั้งในประเด็นการยอมรับหรือความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ซึ่งยังคงน่าจับตามองต่อไปถึงอนาคตของประเทศและมาตรการต่างๆ ที่จะป้องกันเหตุที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกอันเกิดจากฐานแนวคิดแบบ Islamophobia ชาตินิยม อุนร์รักษานิยม หัวรุนแรงต่างๆ ซึ่งก็ควรเป็นมาตรการที่ตอบสนองการแก้ไขที่ยั่งยืนมากกว่า ใช้ตอบสนองเหตุการณ์เฉพาะหน้าแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งในนี้ก็หมายความว่าความรวมถึงการแก้ไขในบริบทของนโยบายทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น ระบบรัฐสวัสดิการ และนโยบายเพื่อนบ้านยุโรป ที่จะกล่าวถึงในส่วนต่อไปอีกด้วย

4. ความอ่อนแอของระบบรัฐสวัสดิการ (Welfare state) และการตอบสนองนโยบายสหภาพยุโรปในบริบทของนโยบายเพื่อนบ้านยุโรป (European Neighbourhood Policy-ENP)

อีกประเด็นปัญหาที่มีการกล่าวถึงภายหลังจากเหตุการณ์สังหารหมู่ในนอร์เวย์ คือประเด็นปัญหาของโครงสร้างระบบรัฐสวัสดิการนอร์เวย์ ในบริบทของ

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

ความเท่าเทียมกันของพลเมืองภายในประเทศและผู้ย้ายถิ่นฐานเข้ามาในประเทศ และในบริบทของการที่รัฐสวัสดิการทำให้สภาพสังคมกำหนดรูปแบบพฤติกรรมของพลเมืองภายในรัฐ อีกทั้งภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้รัฐแต่ละรัฐย่อมต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ทำให้ระบบเศรษฐกิจของนอร์เวย์ที่ถึงแม้จะอยู่ในกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยหรือโออีซีดี (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD)³⁹ และเทียบพร้อมด้วยทรัพยากรที่มีค่ามหาศาล เช่น น้ำมัน⁴⁰ จำต้องผูกติดระบบเศรษฐกิจของตนกับตลาดร่วมสหภาพยุโรป ที่กำลังประสบปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ถึงแม้จะไม่ได้มีสมาชิกภาพในการบูรณาการระดับภูมิภาคนี้ และไม่ได้รับเอาระบบการใช้จ่ายเงินตราสกุลยูโรมาใช้ภายในประเทศก็ตาม ซึ่งนโยบายทางการเงินดังกล่าวนี้เอง ที่นำมาซึ่งการวิพากษ์เกี่ยวกับการเป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตินี้ในกลุ่มประเทศ PIIGS⁴¹ ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศในสหภาพยุโรป ซึ่งสถานการณ์นี้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจที่ยั่งยืนของนอร์เวย์ที่ใช้งบประมาณมหาศาลในการสร้างระบบรัฐสวัสดิการ ดังนั้นการทำความเข้าใจเรื่องรัฐสวัสดิการในนอร์เวย์ จึงนำมาซึ่งการอธิบายเหตุการณ์และสาเหตุแห่งการเกิดวินาศกรรมในนอร์เวย์ได้เป็นอย่างดี

ตามแนวคิดเรื่องรัฐสวัสดิการของเอสปีง แอนเดอร์สัน (Esping Andersen) ได้จำแนกระบบรัฐสวัสดิการออกเป็นสามประเภท คือหนึ่ง รัฐสวัสดิการแบบเสรีนิยม (Liberal welfare states) สอง รัฐสวัสดิการแบบบรรษัทนิยม (Corporatist welfare states) และรัฐสวัสดิการแบบสังคมนิยมประชาธิปไตย (Social democratic welfare states) โดยอาศัยลักษณะของรัฐบาลประเทศนั้นๆเป็นตัวแบ่ง รัฐสวัสดิการของนอร์เวย์จึงมีลักษณะเป็นรัฐสวัสดิการแบบ

³⁹ Armingeon K and M. Beyeler. The OECD and European welfare states. Northampton.2004

⁴⁰ Stein Kuhnle and Peter Flora .Norway Growth to limits: The Western European Welfare state since World War II Volume 1.New York.1986

⁴¹ PIIGS คือกลุ่มประเทศที่เกิดวิกฤตินี้ขึ้นประกอบด้วย โปรตุเกส ไอร์แลนด์ อิตาลี กรีซและสเปน

รัฐบาลสังคมนิยมประชาธิปไตย (Socialdemokratiska)⁴² ซึ่งเป็นตัวแบบที่เกิดขึ้นแบบประสานประโยชน์ร่วมกัน ผ่านการเจรจาระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง ผู้ให้ประโยชน์และผู้รับประโยชน์ เป็นตัวแบบที่ทำให้ประชาชนรู้สึกได้ถึงความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและการใช้ชีวิตในสังคม⁴³ รัฐบาลสังคมนิยมประชาธิปไตยจึงเน้นใช้นโยบายเรื่องความเท่าเทียมทางสังคม (Social Equity) และการกระจายทั่วถึง (Redistribution) มากกว่าความต้องการในการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Growth) แบบแนวคิดผิงเสรีนิยมใหม่⁴⁴ ทำให้การจัดสรรแบ่งผลประโยชน์จากทรัพยากรน้ำมัน หรือรายได้ต่างๆของประเทศ คืบกลับมายังประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและทั่วถึงในรูปของการจัดสวัสดิการของรัฐ ไม่เว้นแม้แต่ผู้อพยพย้ายถิ่นฐานที่ทยอยเข้ามาในนอร์เวย์ตั้งแต่ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อค่าแรงงานในการบูรณะประเทศที่หายนะจากภัยสงคราม⁴⁵

สังคมนอร์เวย์ได้เดินทางเข้าสู่ช่วงสังคมที่ประชากรส่วนใหญ่เข้าสู่ช่วงวัยชราหรือวัยทอง (The Golden Age) ทำให้เป็นสังคมที่อาจจะเข้าสู่ภาวะการขาดแคลนแรงงานได้ในอนาคตอันใกล้⁴⁶ ประกอบกับสังคมพหุวัฒนธรรมในนอร์เวย์ ทำให้การตัดสินใจที่จะอพยพเข้ามาค่าแรงงานของผู้ย้ายถิ่นฐานเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้ว่าค่าจ้างแรงงานของผู้อพยพจะถูกกว่าชาวนอร์เวย์ แต่สิทธิในการรับสวัสดิการของผู้อพยพเหล่านี้ ก็มีความเท่าเทียมกัน ภายใต้แรงผลักดันจาก

⁴² Esping Anderson. Three World of Welfare Capitalism. 1990

⁴³ Evelyn Huber and John D. Stephens. Development and Crisis of the Welfare State: Parties and Policies in Global Markets. The University of Chicago Press. 2001

⁴⁴ เอื้อมพร พิชัยสนธิ. เศรษฐกิจทางเลือกกว่าด้วยรัฐสวัสดิการ. สำนักพิมพ์โอเพ่นบูค. 2010

⁴⁵ Kaiyang Huang. Immigration and Nordic Welfare state model. Harvard Political Review. 2011

⁴⁶ Evelyn Huber and John D. Stephens. Development and Crisis of the Welfare State: Parties and Policies in Global Markets. The University of Chicago Press. 2001

สภาพแรงงานในประเทศ ซึ่งค่าใช้จ่ายของผู้พยพที่สูงตอนแรกเข้า อาจจะมีเพียงนโยบายการเก็บภาษีจากขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมืองแต่เพียงอย่างเดียว⁴⁷ ในขณะที่เมื่อเข้ามาทำงานอยู่อาศัยภายในประเทศแล้ว ผู้พยพก็อยู่ในสถานะที่เสรีในการประกอบอาชีพและสิทธิในการเข้าถึงสวัสดิการของรัฐเท่าเทียมกับพลเมืองนอร์เวย์ และไม่จำเป็นต้องสละอัตลักษณ์ใดๆของตนในสังคมพหุวัฒนธรรมนอร์เวย์เลย⁴⁸ ความขัดแย้งของพลเมืองนอร์เวย์กับผู้พยพในประเด็นทางด้านเศรษฐกิจจึงเริ่มต้นจาก ค่าจ้างแรงงานที่ถูกกว่าของผู้พยพ ความรู้สึกการถูกแย่งงานจึงก่อตัวขึ้นในใจแรงงานชาวนอร์เวย์ นอกจากนั้น ความรู้สึกของชนชั้นกลางขึ้นไปของนอร์เวย์ที่ต้องแบกรับภาษีที่สูงขึ้นจากภาวะสังคมที่มีผู้สูงวัยมากขึ้น ประกอบวิกฤติเศรษฐกิจทั้งภายในและภายนอกประเทศที่ทำให้รัฐบาลนอร์เวย์จำต้องขึ้นภาษีในอัตราก้าวหน้าที่สูงขึ้น ซึ่งในปี ค.ศ.2010 นอร์เวย์ติดอันดับ 13 ประเทศที่เก็บภาษีสูงที่สุดในโลก⁴⁹ ทำให้เกิดความไม่พอใจในรัฐบาลถึงนโยบายของรัฐที่ต้องโอบอุ้มผู้พยพต่างชาติที่เข้ามาค้าแรงงาน ซึ่งมีแนวโน้มจะมีปริมาณสูงมากขึ้นเรื่อยๆ ความรู้สึกเกลียดชังต่อคนต่างชาติจึงตามออกมาในความรู้สึกของชนชั้นกลางขึ้นไปของนอร์เวย์

แต่เมื่อมองย้อนดูถึงความอ่อนแอของรัฐสวัสดิการในแง่ของโครงสร้างการผลักราคาใช้จ่ายของรัฐบาลที่ต้องใช้ในการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพของสวัสดิการ โดยการเรียกเก็บภาษีที่สูงขึ้นจากภาษีเงินได้ของประชาชน ย่อมก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างชนชั้นในสังคม และระหว่างความแตกต่างหลากหลายของชาติพันธุ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม แต่ค่านิยมของชนนอร์เวย์จะรักและสมัครในชาติพันธุ์ของตน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชนชั้นในสังคมจึงไม่เกิดขึ้นเมื่อ

⁴⁷ Kaiyang Huang. Immigration and Nordic Welfare state model. Harvard Political Review.2011

⁴⁸ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009

⁴⁹ ข้อมูลจาก <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/no.html>

เกิดปัญหาเรื่องภาษี⁵⁰ ความไม่พอใจความโกรธแค้นจึงไปตกอยู่กับผู้อพยพชาวต่างประเทศแต่เพียงอย่างเดียวเป็นสำคัญ แม้ประเด็นนี้จะหมดไปเมื่อสังคมนอร์เวย์เข้าสู่ช่วงสังคมวัยทองในอนาคตที่แรงงานต่างชาติมีความจำเป็น แต่ก็ไม่ได้ทำให้ความรู้สึกนี้ของชาวนอร์เวย์หมดไป

ในประเด็นการแสดงออกของชาวนอร์เวย์บางส่วนที่มองชาวต่างชาติในแง่ลบ ก็เป็นผลมาจากประเด็นปัญหาของรัฐสวัสดิการที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและพื้นฐานทางจิตใจของคนในสังคม จะเห็นได้จากการที่รัฐสวัสดิการนอร์เวย์ดูแลและช่วยเหลือคนว่างงาน ทำให้คนนอร์เวย์ไม่กะตือรือร้นที่จะทำงานหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ คนว่างงานใช้เวลาไปกับเรื่องที่ไร้สาระเพื่อฝัน หรือรวมกลุ่มกันทำอะไรที่ไม่เกิดประโยชน์ ปลุกฝังแนวคิดที่รุนแรงเกี่ยวกับการเกลียดชังชาวต่างชาติหรือชาวมุสลิม ชาวนอร์เวย์บางส่วนใช้ชีวิตอยู่ไปโดยไร้ซึ่งแรงบันดาลใจ แรงขับเคลื่อนให้ถึงเป้าหมายของชีวิต อัตราเงินออมที่ต่ำมาก เนื่องจากรัฐบาลดูแลสวัสดิการในทุกภาคส่วน ขาดแรงจูงใจในการรู้จักเก็บออม ประชาชนบางส่วนมีอาการซึมเศร้า ไร้ความมุ่งมั่นในชีวิต ออกมาใช้ชีวิตเร่ร่อนลำพัง(Homeless people) ก่อให้เกิดปัญหาโรคติดต่อ ปัญหาอาชญากรรมตามมา แม้ประเทศนอร์เวย์จะได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่ปลอดภัยอันดับต้น ๆ ของโลก แต่อาชญากรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ก็มักเป็นอาชญากรรมที่รุนแรง กระทำต่อชีวิต⁵¹ เนื่องด้วยความรู้สึกปลอดภัยในสังคมเป็นค่านิยมที่ฝังอยู่ในใจของชาวนอร์เวย์ ทำให้คนร้ายสามารถเข้าถึงตัวเราได้โดยไม่ได้รับบาดเจ็บ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์การสังหารหมู่ที่เกิดขึ้นจากการกระทำของนายเบรวิกดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นต้น

ในภาคอุตสาหกรรม นวัตกรรมและบริการ ก็ประสบปัญหาคนเก่งสมองไหลไปต่างประเทศมากขึ้นเนื่องจากภาวะภาษีและค่าครองชีพที่สูงขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติเมืองที่ค่าครองชีพสูงที่สุดในโลก 10 อันดับแรก กรุงออสโลและ

⁵⁰ Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009

⁵¹ ข้อมูลจากสำนักงานตำรวจแห่งชาตินอร์เวย์ <https://www.politi.no/>

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

กรุงสตาวาเงอร์ ของนอร์เวย์ ติดอันดับ 2 และ 4 ตามลำดับของโลก⁵² บุคคลากรที่เก่งและมีศักยภาพในนอร์เวย์จึงไม่สามารถแบกรับภาระทางด้านภาษีที่ดูจะไม่ได้รับความเป็นธรรมต่อความสามารถของพวกเขาเมื่อเทียบกับกลุ่มคนที่ว่างงานหรือแรงงานต่างชาติ การย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นเพื่อลดภาระตรงส่วนนี้จึงมีมากขึ้นเรื่อยๆ จากตัวชี้วัดทั้งหลายเหล่านี้ทำให้เห็นถึงปัญหาของระบบรัฐสวัสดิการที่ส่งผลต่อรูปแบบพฤติกรรม การแสดงออกและพื้นฐานจิตใจของคนในสังคมที่มีแนวโน้มก่อให้เกิดความรู้สึกเกลียดชังต่อชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ

จากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิด บังคับได้ชัดถึงประเด็นทางด้านเศรษฐกิจในบริบทของนโยบายรัฐสวัสดิการ ที่เป็นสาเหตุสำคัญที่ผลักดันให้เกิดรูปแบบพฤติกรรมความรุนแรงของเบรวิก ไม่น้อยกว่าการที่รัฐบาลหรือสังคมนอร์เวย์ยอมรับในสังคมพหุวัฒนธรรม เพราะหากนอร์เวย์มีระบบเศรษฐกิจที่ผูกติดกับระบบเสรีนิยมเต็มขั้น วิถีของคนในสังคมก็จะแปรเปลี่ยนไปอีกแบบ ซึ่งก็มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกันไป แต่การมีรัฐสวัสดิการที่คอยโอบอุ้มประชาชนอยู่โดยตลอด ประชาชนก็จะมีความรู้สึกไม่มีความจำเป็นต้องดิ้นรนแม้จะอยู่เฉยๆ ไม่ทำงานก็จะมีรัฐเข้ามาคอยดูแล พื้นฐานจิตใจจะไม่เข้มแข็งพอ ไม่มีความมุ่งมั่นอันเกิดจากแรงขับจากสภาพเศรษฐกิจ หรือสังคมที่มีการแข่งขัน เปรียบเช่นประเทศอื่นๆ ที่ใช้นโยบายแบบเสรีนิยมใหม่ สภาพเศรษฐกิจสังคมแบบนี้ จึงเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคม ซึ่งมีแนวโน้มจะถูกชักจูงหรือก่อแนวคิดแบบรุนแรงด้วยตนเองเพื่อตอบโต้และแสดงออกถึงความรู้สึกเกลียดชัง ที่มีต่อชาวต่างชาติ ผู้อพยพที่แตกต่างจากตนทั้งเรื่อง สีผิว เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม เมื่ออยู่ในบริบทของรัฐสวัสดิการไม่สามารถที่จะรักษาเสถียรภาพทางด้านเศรษฐกิจได้ในระยะยาว เนื่องจากสังคมที่เข้าสู่วัยชรามากขึ้นหรือผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ ทำให้รัฐบาลต้องออกนโยบายที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน

⁵² กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ | กระทรวงการต่างประเทศ สืบค้นจาก www.mf.go.th/business/

หรือคุณภาพสวัสดิการที่แย่ลง ประเด็นเหล่านี้เช่นกันที่ช่วยสรุปถึงความเกลียดชังที่มีต่อชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศ

ผลของความอ่อนแอของรัฐสวัสดิการจะชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาถึงภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในสหภาพยุโรปที่เกิดขึ้นในหมู่ของประเทศที่ใช้เงินสกุลยูโรที่กำลังมีแนวโน้มถูกล้อมเข้ามายังกลุ่มประเทศที่ไม่ได้อยู่ในยูโรโซนอย่างนอร์เวย์ ทำให้รัฐบาลนอร์เวย์เริ่มใช้มาตรการที่ระมัดระวังในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น ผลกระทบจึงตกแก่พลเมืองนอร์เวย์ที่สวัสดิการที่รัฐเคยมอบให้มีคุณภาพตกต่ำลง มีการจัดเก็บภาษีต่อพลเมืองที่สูงขึ้น เป็นต้น อีกทั้งแม้นอร์เวย์จะไม่ได้มีสถานะเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป แต่ด้วยหลักมนุษยธรรม นอร์เวย์ก็ไม่สามารถปล่อยให้สหภาพยุโรปพังทลายได้ลงคอ เพราะถือเป็นสัญญาณความอยู่รอดของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของนอร์เวย์เช่นกัน ดังนั้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างนอร์เวย์กับสหภาพยุโรปจึงออกมาในรูปแบบของความร่วมมือในบริบทต่างๆ โดยตลอด โดยเฉพาะในบริบทของการที่สหภาพยุโรปมีแนวคิดที่จะขยายสมาชิกภาพในอนาคต (Enlargement) สหภาพยุโรปจึงพยายามสร้างสายสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ผ่าน นโยบายประเทศเพื่อนบ้านยุโรป (European Neighbourhood Policy : ENP)⁵³ ซึ่งประเทศเพื่อนบ้านยุโรปเหล่านี้ ไม่ได้หมายความว่ารวมถึงนอร์เวย์ เพราะแท้จริงแล้วนโยบายเพื่อนบ้านยุโรปมีนัยยะเพื่อการกีดกันกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ให้มีสถานะเป็นแค่เพื่อนบ้าน หากได้ต้องการให้เข้ามาเป็นสมาชิกในสหภาพยุโรปแต่อย่างใด ซึ่งต่างจากแนวคิดที่มีสหภาพยุโรปมีต่อนอร์เวย์ สหภาพยุโรปยังมีความต้องการให้นอร์เวย์เข้าร่วมสหภาพยุโรปอยู่ และดูเหมือนว่านอร์เวย์ก็เข้าร่วมนโยบายนี้เสมือนว่าประเทศตนอยู่ในฐานะสมาชิกสหภาพยุโรป เหมือนกรณีของการเข้าร่วมเป็นประเทศในกลุ่มเชงเก้น (Schengen Agreement)⁵⁴ ซึ่งนโยบายเพื่อนบ้านยุโรป จุดประสงค์ที่เด่นชัดที่สุด คือการ

⁵³ Panthid Srisathaporn. European Neighbourhood Policy (ENP) as a tool of Europeanisation: EU policy towards Ukraine.2011

⁵⁴ ข้อมูลจาก http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/l33020_en.htm

กลั่นกรองผู้อพยพข้ามพรมแดน เพราะพรมแดนของสหภาพยุโรปที่ติดกับกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านยุโรป เป็นเสมือนทางผ่านของผู้อพยพผิดกฎหมายและขบวนการลักลอบค้ามนุษย์และยาเสพติด สหภาพยุโรปจึงต้องการช่วยเหลือประเทศเหล่านี้ในการจัดการพรมแดนและกระบวนการเข้าเมืองซึ่งจะส่งผลดีต่อสหภาพยุโรป ซึ่งนโยบายนี้นอร์เวย์ก็ได้เข้าร่วมดูเหมือนจะส่งผลดีกับนอร์เวย์ถ้านโยบายนี้สามารถบริหารจัดการเรื่องผู้ย้ายถิ่นฐานได้จริง แต่บทสรุปกลับเป็นไปในทางตรงกันข้าม นโยบายนี้ยิ่งสร้างปฏิสัมพันธ์เชื่อมต่อที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างนอร์เวย์กับประเทศอื่นๆ ที่ต่างก็เป็นประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป เช่นเดียวกับกับนอร์เวย์ เพราะข้อเท็จจริงที่ปรากฏนอร์เวย์ยังคงดำรงตนซึ่งการเป็นประเทศแห่งสันติภาพ เมื่อนโยบายเพื่อนบ้านยุโรปทำให้ผู้อพยพผ่านเข้าพรมแดนสหภาพยุโรปลำบากมากยิ่งขึ้น นอร์เวย์จึงกลายเป็นประเทศที่ผู้อพยพสามารถผ่านเข้าไปตั้งรกรากหรือใช้เป็นทางผ่านไปสู่ประเทศอื่นๆ ในสหภาพยุโรปได้ง่ายที่สุด ปริมาณผู้อพยพในนอร์เวย์จึงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะผู้อพยพชาวรัสเซีย กลุ่มเครือรัฐเอกราช (Commonwealth of Independent States – CIS) และประเทศในกลุ่มอาหรับ เช่น ปากีสถานและอิรัก ซึ่งกลายเป็นกลุ่มผู้อพยพสำคัญที่มีปริมาณมากที่สุดในนอร์เวย์⁵⁵ อันเป็นผลมาจากนโยบายเพื่อนบ้านยุโรปและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกเพนกันของนอร์เวย์นั่นเอง

5. ก้าวต่อไปของนอร์เวย์ภายหลังเหตุการณ์ความรุนแรง และแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาในอนาคต

ภายหลังเหตุการณ์ความรุนแรงในนอร์เวย์ แม้ผู้ต้องหาที่ก่อเหตุดังกล่าวจะเป็นชาวนอร์เวย์ที่กระทำต่อพลเมืองชาวนอร์เวย์ด้วยกัน โดยมีผู้เสียชีวิตเป็นชาวมุสลิมและชาวไทยรวมอยู่ด้วย⁵⁶ ถ้าหากันด้วยความรู้สึกพื้นฐานแล้วเหตุการณ์นี้น่าจะส่งผลกระทบในด้านลบกับผู้ที่สนับสนุนแนวคิดต่อต้านสังคมพหุวัฒนธรรม

⁵⁵ Sylvia Poggioli. Immigration, Integration Draw Attention in Norway. 2011

⁵⁶ ผู้เสียชีวิตเป็นหญิงไทยสัญชาตินอร์เวย์ ชื่อ นางสาวกรทิพย์ อติม ข้อมูลจากกองการสื่อสารมวลชน กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

และชาวต่างชาติ เพราะการกระทำเชิงสัญลักษณ์ของเบรวิก เป็นการกระทำต่อผู้บริสุทธิ์ที่เป็นพลเมืองชาวนอร์เวย์ ซึ่งถือเป็นเรื่องที่เลวร้ายมากในสายตาของชาวนอร์เวย์ส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากปฏิกิริยาของชาวนอร์เวย์โดยทั่วไปต่อเหตุการณ์ ไม่มีการพุ่งประเด็นการกระทำหรือความเกลียดชังไปที่ชาวต่างชาติหรือชาวมุสลิม มีเพียงสื่อเท่านั้นที่เล่นประเด็นนี้เกี่ยวโยงไปถึงชาวมุสลิม แต่ก็เป็นการวิเคราะห์เชิงสาเหตุ หาได้พุ่งเป้าเข้าทำลายชื่อเสียงของชาวมุสลิมในนอร์เวย์แต่อย่างใด ผลแห่งเหตุการณ์ในครั้งนี้ ในการจัดอันดับประเทศที่มีสันติภาพมากที่สุดของโลกปีล่าสุด 2011 นอร์เวย์ตกจากอันดับ 1 ใน 5 ลงไปที่อันดับ 9⁵⁷ และนำมาซึ่งการทบทวนมาตรการความปลอดภัยของรัฐบาลนอร์เวย์จากเดิมเป็นประเทศที่ถือได้ว่าปลอดภัยมากที่สุดแห่งหนึ่ง แต่ด้วยสภาพสังคมแบบพหุวัฒนธรรมและความสะดวกสบายในการเข้าออกประเทศของนอร์เวย์ ทำให้ดินแดนนี้เป็นเป้าหมายของนักก่อการร้ายและนักเคลื่อนไหวที่มีแนวคิดแบบชาตินิยม อนุรักษนิยมหัวรุนแรง จึงเกิดคำถามที่ว่าภายหลังเหตุการณ์นี้ชาวนอร์เวย์จะเปลี่ยนไปในทิศทางใด หรือไม่ และอย่างไร หรือในความเป็นจริงแล้วนอร์เวย์ได้เปลี่ยนไปแล้วก่อนจะเกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในครั้งนี้ เพียงแต่ไม่มีใครมองเห็นถึงความเปลี่ยนแปลง และยึดภาพมายาคติ (Myth) ที่นอร์เวย์สร้างขึ้นและเชื่อตาม

• ภายหลังจากเหตุการณ์ นโยบายการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าโดยการเพิ่มงบประมาณทางด้านความมั่นคงและสร้างมาตรฐานในมาตรการความปลอดภัยให้สูงขึ้น หาใช่การแก้ไขปัญหาลึกลงถึงรากเหง้าอย่างแท้จริง เพราะความสำคัญของปัญหามีใช่เพียงแค่ความผิดพลาดของมาตรการรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ แต่สาเหตุแห่งปัญหามาจากประเด็นนโยบายทางด้านสังคมมากกว่าที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของคนในสังคมและจุดชนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครั้งนี้ ซึ่งจนถึงปัจจุบันที่เวลาผ่านพ้นไปแล้ว นอร์เวย์ก็กลับเข้าสู่สภาวะปกติที่รัฐบาลก็ยังคงเพิกเฉยต่อประเด็นปัญหาทางด้านสังคมและยังคงสนับสนุน

⁵⁷ Institute Economics and Peace.GPI Results Report, Sydney Australia

การดำรงอยู่ของสังคมพหุวัฒนธรรมแบบเต็มที่เช่นเคย ซึ่งก็เท่ากับว่าแท้ที่จริงแล้วในบริบทของท่าทีของรัฐบาลและประชาชนบางส่วนของนอร์เวย์ภายหลังเหตุการณ์นี้ไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปเลยจากก่อนเกิดเหตุการณ์ เพราะรัฐบาลและประชาชนบางส่วนเองไม่ได้มองเห็นถึงสภาพปัญหาที่เป็นอยู่อย่างแท้จริงเลย แม้แต่น้อย ปมปัญหาจากเหตุการณ์ความรุนแรงจึงทำหน้าที่เป็นเพียงภาพสะท้อนให้ประชาคมโลกจับตามองนอร์เวย์และวิพากษ์วิจารณ์ถึงความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ ซึ่งท้าทายต่อประเด็นความเป็นดินแดนแห่งสันติภาพของนอร์เวย์ ซึ่งถ้ามองย้อนกลับไปไปอีกแง่มุมหนึ่ง สังคมนอร์เวย์ก็อาจหาได้เปลี่ยนแปลงเพราะเหตุการณ์ความรุนแรงในครั้งนี้ แต่ความเปลี่ยนแปลงอาจจะเกิดขึ้นมานานแล้วนับตั้งแต่ ปี ค.ศ.1970 ที่รัฐบาลนอร์เวย์ยินยอมให้ชาวต่างชาติเข้ามาตั้งรกรากในนอร์เวย์โดยไม่มีข้อห้าม ล่วงเลยมาจนถึงปัจจุบันสังคมนอร์เวย์ก็ได้กลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ โดยที่รัฐบาลกับประชาชนบางส่วนไม่ได้มองเห็นถึงผลเสียของสังคมพหุวัฒนธรรมที่สร้างปัญหามากมายตามมา อาจเพราะสภาพสังคมรัฐสวัสดิการที่โอบอุ้มประชาชนชาวนอร์เวย์และชาวต่างชาติได้อย่างดีเยี่ยมและครอบคลุม จนสามารถกลืนกลืนปัญหาที่แอบซ่อนอยู่ในสังคมจนหมดสิ้น แต่อย่างไรก็ดีแนวคิดที่มีต่อสังคมพหุวัฒนธรรมในเชิงต่อต้านและเกลียดชังก็หาใช่จะไร้สิ้นในแผ่นดินนอร์เวย์ ในทางตรงกันข้ามมันกลับยิ่งเจริญเติบโตขึ้นเรื่อยๆพร้อมกับปริมาณผู้อพยพที่เพิ่มมากขึ้น เหตุการณ์ความรุนแรงในนอร์เวย์ครั้งนี้จึงเป็นเพียงหนึ่งเหตุการณ์ที่บ่งชี้ถึงการดำรงอยู่จริงของปัญหาทางด้านพหุวัฒนธรรมในนอร์เวย์ที่เชื่อมโยงเกี่ยวพันความเปราะบางของโครงสร้างรัฐสวัสดิการที่นับวันจะทวีความรุนแรงในมิติที่สูงขึ้นในดินแดนที่ทุกคนเชื่อมั่นในสันติภาพ และอาจเป็นเพราะมายาคติของความเป็นเมืองแห่งสันติภาพ ที่ปิดบังความเป็นจริงในสังคมนอร์เวย์ได้อย่างแยบยล จนทำให้ความรู้สึกลึกถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมนอร์เวย์ จำเป็นต้องอาศัยเหตุการณ์ความรุนแรง เป็นตัวกระตุ้นทั้งที่จริงการเปลี่ยนแปลงได้เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับนอร์เวย์มาเป็นระยะเวลายาวนานแล้วโดยไม่รู้ตัว

จนถึงบัดนี้รัฐบาลซึ่งอาจจะมองเห็นถึงปัญหาหรือไม่ก็ตาม แต่ก็ยังคงเลือกที่จะรักษาภาพมายาคติของนอร์เวย์ไว้ โดยการสนับสนุนของกลุ่มประชาชนชาวนอร์เวย์ที่ยังอยู่ดีกินดีภายใต้สังคมรัฐสวัสดิการ แต่ในอนาคตข้างหน้ารัฐสวัสดิการไม่สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างเต็มที่ แต่กลับสร้างแต่ภาระภาษีให้แก่ประชาชนมากขึ้น หรือการต้องยอมจำกัดงบประมาณรัฐสวัสดิการให้น้อยลง อันเนื่องมาจากความผันผวนของระบบเศรษฐกิจในอนาคตข้างหน้าที่ยากจะคาดการณ์ จนทำให้ระบบสวัสดิการมีสภาพที่แย่ลง เมื่อวันนั้นมาถึงนอร์เวย์อาจจะสายเกินไปแล้วที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ เพราะศักดิ์ศรีของความเป็นเมืองแห่งสันติภาพ อาจไม่สำคัญอีกต่อไปเมื่อเทียบกับความอยู่รอดของประเทศชาติ ในบริบทของความมั่นคง สังคมวัฒนธรรม และสภาพเศรษฐกิจในอนาคต สังคมของนอร์เวย์จึงมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงมานานแล้ว เพียงแต่นอร์เวย์จะกล้าพอหรือไม่ที่จะยอมรับความจริง หรือจะยังมัวหลงอยู่ในวังวนที่เป็นแค่ภาพมายา

นอร์เวย์ที่เปลี่ยนไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ สืบค้นจาก www.mfa.go.th/business/
- ปวย อึ้งภากรณ์. The Quality of Life of a South East Asian: A Chronicle of Hope from Womb to Tomb. Bangkok Post ฉบับวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2516
- สฤณี อาชวานันทกุล.ดัชนีโลกมีสุข (Happy Planet Index).มูลนิธิโลกสีเขียว สืบค้นจาก <http://www.greenworld.or.th/columnist/ecosaveworld/177>
- สุภางค์ จันทวานิช.พหุวัฒนธรรมความเป็นไปได้ในสังคมไทย.ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานตำรวจแห่งชาตินอร์เวย์ <https://www.politi.no/>
- เอื้อมพร พิชัยสนธิ.เศรษฐกิจทางเลือกกว่าด้วยรัฐสวัสดิการ.สำนักพิมพ์โอเพ่นบุ๊ก.2010
- Anne Ellingsen. Multiculturalism and the Nordic State. the Norwegian Hub for Traditional.2009
- Armingeon K and M. Beyeler. The OECD and European welfare states.Northampton.2004
- David Levinson and Melvin Ember ed. Encyclopedia of Cultural Anthropology. (New York: Henry Holt and Company,1996). Pp.940-943.
- Eriksen, Thomas Hylland (1999) Fleretniske paradokser. En kritisk analyse af multikulturalismen
- Esping Anderson.Three World of Welfare Capitalism.1990
- Evelyn Huber and John D. Stephens.Development and Crisis of the Welfare State: Parties and Policies in Global Markets.The University of Chicago Press.2001
- Irene Bloemraad. The Debate Over Multiculturalism: Philosophy, Politics, and Policy. University of California, Berkeley.2011

- Kaiyang Huang. Immigration and Nordic Welfare state model. Harvard Political Review.2011
- Multiculturalism Policies in Contemporary Democracies – Norway. Queen’s University.2011
- Panthid Srisathaporn. European Neighbourhood Policy (ENP) as a tool of Europeanisation: EU policy towards Ukraine.2011
- Stein Kuhnle and Peter Flora. Norway Growth to limits: The Western European Welfare state since World War II Volume 1. New York.1986
- Sylvia Poggioli. Immigration, Integration Draw Attention In Norway.2011